

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS. PRIJS

Foot de Stad. . . f 12.

Francoper post. . . 14.

DIGERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel.

behalve 35 cents zegel.

(Verschijnende driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

In de verschillende beschouwingen, welke wij tot heden over het voorgestelde IIe Boek van het wetboek van strafregt hebben medegedeeld, was ons oog voornamelijk gevestigd op art. 38 van den Isten titel van dat Boek, waarin de Regering, aan het verlangen der meerderheid, of liever aan het verlangen der heerschzuchtige dominocratie, welke die meerderheid aangehitst had, voldoende, strafbepalingen tot handhaving van haar vermeend regt van *placet* invoerde. Wij zullen hier niet herhalen, wat wij reeds daarover gezegd hebben, alleen willen wij ons diep leedwezen te kennen geven, dat alle ware Catholijken, evenzeer als wij, die noodlottige bepalingen misprijzen, erkennen dat de vrijheid hunner godsdienst daardoor aan hatelijke banden wordt gelegd, beseffen dat over hunne geestelijken en over hen zelven een grievende blaam van wantrouwen en nitzondering wordt geworpen, met ons inzien, welk een gevaarlijk en geducht wapen die bepalingen aan de vijanden onzer godsdienst in handen geven, en niettemin het werkeloos blijven aanzien, welk het lot dier bepalingen in de Tweede Kamer wezen zal. Doch dit is het punt niet, hetwelk wij heden behandelen willen. Wij achten ons verplicht ook over de andere artikelen van het strafwetboek, welke de godsdienst en hare bedienaren betreffen, een woord te zeggen. En alsdan art. 39 openstaande, lezen wij:

» De bedienaar van de godsdienst die, het zij in de uitoefening zijner bediening en in eene openbare bijeenkomst, het zij in zijne geestelijke betrekking, in eenig geschrift, onder welken naam of vorm ook uitgevaardigd, eenige berisping of afkeuring in het algemeen van de regering, of in het bijzonder van eenige daad van het openbaar gezag, van eene wet of wettelijke verordening zich heeft veroorloofd, wordt gestraft met correctionele gevangenisstraf van twee maanden tot een jaar en geldboete van vijftig tot drie honderd gulden, te zamen of afzonderlijk, en wordt de vernietiging van het geschrift door den regter bevolen.

» Indien bij deze handelingen opruijing tot het begaan van misdad of wanbedrijf heeft plaats gehad, zijn de bepalingen van den 23 titel van het IIde Boek daarop toepasselijk »

Alweder eene grievende bepaling tegen de geestelijkheid en inzonderheid tegen de Catholijke, daar de slaafsche protestantsche leeraar zich, over het algemeen, wel wachten zal iets af te keuren van hetgeen de tijdelijke magt,

aan welke hij de voortdurende van zijn bestaan te danken heeft, zal gelieven te bepalen. De grondwet stelt al de burgers gelijk voor de wet; art. 225 der grondwet veroorlooft aan elk, zonder eenig onderscheid van persoon of standen, zijne gedachten en gevoelens door de drukpers te openbaren, maar nu komt het strafwetboek en sluit de bedienaren der godsdienst van het genot dier grondwettige vrijheid uit. Zij mogen de regering niet berispen, zij mogen geene daad van het openbaar gezag, geene wet of wettelijke verordening afkeuren, zonder met gevangenis en geldboete bedreigd te worden. Wat aan den geringsten der burgers door de grondwet veroorloofd is, wordt den bedienaar der godsdienst verboden. Hij moet de stomme slaaf der regering zijn; en wanneer eene blinde of snoode regering eens de geweldigste aanslagen tegen de godsdienst zou willen beproeven, moet de bedienaar der godsdienst zwijgen. Een ruit veld van veronderstellingen en mogelijkheden opent zich hier voor onze oogen, waarin de bedienaar der godsdienst, aan den Gode gezworen eed en pligt getrouw, niet zou mogen noch kunnen zwijgen, en tot loon zijner pligtsbetrachting naar de gevangenis zou gaan en zware geldboeten voldoen. Wanneer men eenmaal zulke wettelijke bepalingen heeft tot stand gebracht, wordt voorzeker het werk der onderdrukking veel vergemakkelijkt. De bedienaar der godsdienst zal, wanneer hij op den kansel staat, een of meer bespieders onder zijn gehoor tellen, gereed om elk woord, dat uit zijn mond komt, te wikken en te wegen, en bij het minste wat tot toepassing van art. 39 aanleiding kan geven, zal dat woord, geïsoleerd en uit alle verband gerukt, overgebracht, gecommenteerd worden en gevaar loopen den arm der vervolgende justitie naar den prediker te doen uitstrekken.

Indien deze bepaling zoo moet doorgaan, zouden wij er voor wezen dat in elke kerk eene gereserveerde plaats, met bureau, aangewezen werd voor een of anderen agent der justitie, of ware het misschien niet ondeelmatig de sermoenen van den eenzijdigsten dorpsleeraar ook aan het *placet* te onderwerpen. Trouwens, indien wij regering waren, en met zulke beginselen bezielde, zouden wij nog meer trachten een Napoleon te overtreffen dan te evenaren; hoe droevig dan ook, zou er nog roem bij te behalen zijn.

Men werpe ons niet tegen, dat hier alleen

den bedienaar der godsdienst bedoeld wordt in de uitoefening zijner bediening, en dat de rust van den Staat vordert, dat dit zoo zij, Maar dan geve men ons eene duidelijke verklaring van hetgeen men bedoelt bij een bedienaar der godsdienst in de uitoefening zijner bediening, en in welk verband deze woorden staan met de kort daarop volgende: *in zijne geestelijke betrekking*. Deze laatste woorden vooral geven, naar ons inzien, aanleiding tot de schroomlijkste misbruiken van magt. Wanneer zal een bedienaar der godsdienst, bijv., iets in het licht geven, wat niet in zijne geestelijke betrekking geschreven is. Men veronderstelt dat een bisschop, een priester, een werk schrijver en door middel der drukpers verspreide, waarin de regering berispt wordt en de daden van het openbaar gezag afgekeurd worden, en op den titel van zijn geschrift zijn naam en hoedanigheid plaatse, zal hij dan in zijne geestelijke betrekking gehandeld hebben? Zoo ja, dan is hij buiten de wet gesteld en behelst art. 39 jegens hem eene schreeuwende onregtvaardigheid: zoo neen, dan is het artikel bespottelijk; want dan kan een bisschop de geloovigen door dat middel onderwijzen; zijn gewrocht moge dan in de oogen der wet het officieel karakter missen, dat het strafbaar zou maken: voor de geloovigen, die weten dat hun herder geen ander middel heeft om zijne stem te doen hooren, zoo hij zich niet aan gevangenis en geldboete wil blootstellen, zullen de op die wijze gesprokene woorden even veel kracht en invloed hebben. Wij stellen dit voorbeeld, omdat het ons als het eerste voor den geest komt, maar zouden het nog met honderd anderen kunnen vermeerderen.

Te meer bezorgdheid wekt dit artikel, wanneer men het in verband brengt met art. 42, waarin gezegd wordt dat onder de beaaming van bedienaren der godsdienst in het wetboek begrepen worden alle geestelijken, *al dan niet het leeraarsambt uitoefenende*. Een geestelike nu, die het leeraarsambt niet uitoefent is tegenover de maatschappij een eenvoudige individu, dus dit individu valt ook onder de bepalingen van art. 39, dus dit individu wordt door art. 39 buiten de wet gesteld. De schrijvers bijv. van het geacht tijdschrift *de Katholiek* zullen, onmiddellijk niet in werking komen van deze bepalingen van het Strafwetboek, die pen moeten nederleggen, of zich wel van zich in te laten met hetgeen de Regering

het openbaar gezag doet, of de wetten of wettelijke verordeningen af te keuren. Zij zullen dus de kleine, maar venijnige dwingelandijen, door een of anderen dweepzieken en dommen burgemeester den Katholijken aangedaan, niet mogen aan den dag brengen en regt laten wedervaren; zij zullen de partijdige benoemingen van protestanten met achterstelling van Katholijken niet meer mogen gispin; zij zullen het heillooze voor het geloof, hetwelk in de wet op het onderwijs en hare toepassing gelegen is, niet meer mogen aanwijzen, zij zullen... zij zullen stomme wachters moeters worden, of achter de tralien gebragt worden; trouwens op het eerste blad van dat Tijdschrift, hetwelk de namen der medearbeiders bevat, komen niet anders voor dan geestelijken, dat is, volgens het strafwetboek, bedienaren der godsdienst: en het behoeft volgens art. 42 niet gevraagd te worden, of zij al dan niet het leeraarsambt uitoefenen.

Ziedaar dus, waarheen de schoone bepalingen van het strafwetboek leiden. Met die bepalingen gewapend, zal elke vervolgingzuchtige regering in staat gesteld worden, de godsdienst op eene quasi-wettelijke wijze te onderdrukken. En deze vervolging achten wij wreeder dan die met het zwaard!

AMERIKA.

De zeilpakket *Yvanhoe*, H. vrijdag, na eene reis van 17 dagen uit New-York te Liverpool aangekomen, heeft tijdingen medegebragt tot den 9 november. De kwestie van het kandidaatschap tot het voorzitterschap begint in de Vereenigde Staten levendig te worden. Tot nog is het moeilijk te gissen op wien de meerderheid der stemmen vallen zal. Men spreekt van Woodburg, de generaal Cass, den heer Buchanan en eindelijk den generaal Scott; van den heer Polk is geene spraak hoegenaamd.

Van het tooneel des oorlog zijn de tijdingen zeer verward. Men zegt dat de heer Trist andermaal gemagtigd is het oor te leenen naar de vredesvoorstellen der Mexicanen, doch deze schijnen niet gezind te zijn zulke voorstellen te doen.

ZWEDEN.

Den 15 november heeft te Stockholm met de gewone plegtigheid, de bijeenkomst plaats gehad der Zweedsche Stenden. De graaf de Sparre is tot marschalk der Stenden benoemd. De vier Stenden zijn onmiddellijk overgegaan tot het vervullen der eerste formaliteiten hunner organisatie. Eerst den 23 zou de koning in persoon de vergadering openen.

ZWITSERLAND.

De overmeestering van Lucern door het radikale leger is eene erkende zaak; de tijding daarvan was den 24 te Bern aangekomen. Volgens de bulletins, door de dagbladen van het gouvernement medegedeeld en volhooid door de berigten, welke het van zijn eigen correspondent ontvangen heeft, verhaalt het *Journal des Débats* deze tijding volgenderwijze:

Vijf wegen gaan van de grenzen naar Lucern: die van Entlibuch en die van Willisau, welke zich op twee en een half uur afstands van de hoofdstad vereenigen, de eene ten zuidwesten, de andere ten noordwesten; die van Sursée en die van Münster, de eerste ten noordwesten, de tweede ten noorden, welke zich op een half uur afstands van Lucern vereenigen; en eindelijk de weg ten oosten; deze volgt den loop der Reuss, langs den rechteroever, van Lucern naar Gislikon, hetwelk

eenige kilometers van de grenzen ligt; te Gislikon scheidt hij zich in tweeën; de eene tak gaat over de Reuss en volgt den loop der rivier aan den linkeroever, leidt naar Muri en Argau; de tweede tak blijft aan den rechteroever en voert naar Zurich en Zug.

Langs dezen weg bood de aanval van Lucern de minste bezwaren, en heeft ook de inneming der stad plaats gehad. Het leger, hetwelk die bewerkstelligde, was reeds onder de muren van Lucern, toen de divisien van Ochsenbein, Burkhardt en Bonatz, die langs de wegen van Entlibuch, Willisau en Sursée aanrukten, nog niet in het gezicht waren. Ook had de generaal Salis-Soglio niets verzuimd om den aantogt der radikale troepen langs dien weg te beletten. Eene sterke redoute was op eenigen afstand aan gene zijde van Gislikon te Honau oprigt, welke geschat den weg die uit Argau naar het kanton Lucern loopt en te Gislikon over de Reuss gaat, schoon hield.

Dingsdag ochtend, in den vroegen morgen, liet de kolonel Ziegler, die den geheelen maandag besteed had om zijne divisie langs dien weg te scharen, eene schipbrug over de Reuss daarstellen te Sins, een weinig beneden de plaats, waar de brug was, welke de Schwytzers bij aanvang van den veldtogt hadden vernield. Ten zeven ure was die brug gereed en dadelijk trokken vijf bataillons Zurichers, vier bataillons Argauers en eene batterij artillerie van Bern en eene van Solothurn, alsmede eene kompagnie dragonders, onder bevel van den brigade kommandant Eglof daarover. Deze kolonne rukte aan langs den weg van Zug, op den rechteroever der Reuss, om de redoute van Honau ter zijde aan te tasten.

Terzelfder tijd maakte de brigade kommandant Muller, die den weg op den linker oever volgde, zich gereed, om de redoute van voren aan te vallen. Eene kompagnie van Solothurn werd vooruit naar gene zijde van Dietwyl gezonden, om de aandacht van het leger der Lucerners van de manoeuvre van Eglof af te trekken. Ten negen uren opende de redoute het vuur tegen dit detachement, hetwelk verplicht werd terug te trekken. In dien tijd rukte Eglof op Honau op. Vóór de redoute ving een halstarrig gevecht van vier en een half uur aan, waarbij eene belangrijke stelling betwist werd.

Inmiddels kwam de brigade Muller met haar grof geschut te Dietwyl aan en begon de redoute Honau hevig te beschieten, hetwelk door de Lucerners even vinnig beantwoord werd. Ten twaalf ure liet de kommandant der artillerie, kolonel Danzler, eene batterij van mortieren van 24 opwerpen. Het bulletin der *Berner-Zeit* verzekert dat deze batterij het vuur der redoute Honau tot zwijgen bragt en dat toen de kolonne Eglof er zich meester van maakte; onze korrespondent voegt er bij dat deze gewichtige plaats tweemaal genomen en hernomen werd; wij hebben voor ons een brief van een deelnemer aan dit gevecht, waarin wij lezen, dat de Lucerners met eenen wanhopigen moed gestreden hebben en dat vier radikale bataillons in de pan gehakt zijn.

De door het bernsch gouvernement uitgegevene bulletins zwijgen over het getal dooden, welke bij die bloedige ontmoeting, waarbij door vele duizend man, gedurende meer dan vier uren gestreden werd, gesneuveld zijn, maar het is ligt te begrijpen dat dit getal zeer groot moet zijn.

Toen de redoute Honau overmeesterd was, kon de kolonne Muller over de Reuss trekken, en zich bij de kolonne Eglof, welke op Rath aanrukte, voegen. Op dit punt ving een nieuw gevecht aan even als op de omliggende hoogte. Volgens de *Bern-Zeit* duurde het anderhalf uur, en volgens het getuigenis van onzen korrespondent twee en een half uur. «Gedurende de vorige gevechten, zegt de *Zeit*, had men alleen het gebulder van het geschut gehoord, doch hier hoorde men het

aanhoudend vuur der infanterie, hetgeen doet gelooven doet deze ontmoeting zeer moorddadig is geweest.» Volgens dat dagblad zou eene kolonne van het leger van den Sonderbund afgesneden en gevangen gemaakt zijn en zou de generaal Salis onder de gevangenen behooren. Wij hebben echter tot heden geene reden om aan die tijding geloof te hechten. Ware zij echt, de *Berner Zeit* is te goed onderrigt van hetgeen aan het hoofdkwartier van het radikale leger omgaat, om zich bij gissingen te bepalen en zij deelt dit voorval slechts op een twijfelachtigen toon mede. Twee bataillons Schwytzers die op de hoogste kruin van den Rothenberg post gevat hadden, hebben zich daar staande gehouden en toen zij Lucern verloren zagen, zijn zij langs Kussnach en het meer van Zug naar hun kanton teruggekeerd.

In den avond van den 23 heeft de divisie Ziegler zich meester gemaakt van de hoogten welke Lucern dekken. De bernsche bladen en onze correspondent zeggen niet of er nog militaire gebeurtenissen plaats grepen van dat oogenblik tot in den ochtend van den 24; dit is echter niet waarschijnlijk. De tijdingen over de gebeurtenissen, welke op dat punt hebben plaats gehad, bepalen zich bij het vorenstaande en wij moeten doen opmerken dat zij meest allen geput zijn uit een bulletin, hetwelk uit het hoofdkwartier van den generaal Dufour afkomstig schijnt te zijn.

Toen het radikale leger meester der hoogten was, bleef er voor Lucern geen kans tot verdediging meer over; het schijnt dat het gouvernement van Lucern toen gevraagd heeft te capituleren. De generaal en chef heeft geantwoord dat het ja laat was en dat hij niet anders dan eene algeheele en onvoorwaardelijke onderwerping kon aannemen. Men heeft zich daaraan onderworpen. De radikale troepen hebben in den ochtend van den 24 bezit van de stad genomen en de generaal en chef zou er den volgenden dag zijne intrede doen.

Wij zijn begerig te weten hoe het bernsch leger deze nieuwe verovering zal behandeld hebben en of zij haar hetzelfde lot als Fryburg heeft doen ondergaan. Wij vreezen dat Lucern niet meer dan Fryburg zal gespaard zijn.

De taak van den generaal Dufour is nog niet ten einde door de inneming van Lucern. De oorspronkelijke kantons en Wallis moeten nog tot onderwerping gebragt worden; zonder nog te spreken van Neuchatel; deze is eene afzonderlijke zaak.

De troepen van Uri en Unterwalden zijn naar hunne kantons teruggekeerd; en al de leden van het gouvernement van Lucern hebben de wijk derwaarts genomen.

DUITSCHLAND.

De intekening voor het voltoojen van den Dom te Keulen gaat slechts langzaam voort. Van den 1 januarij tot den 26 november van dit jaar heeft zij slechts 16,887 thalers opgebracht.

— Prins Leopold Frederik von Anhalt, neef van den overleden hertog von Anhalt-Coethen, heeft bezit genomen van het hertogdom, bij ontstentenis van een nakomeling in regten lijn.

ENGLAND.

LONDEN 27 november. De *Times* meldt dat de koningin aan den markies de Normanby het grootkruis der Bad-arde, opgevallen door den dood van sir Robert Gordon, geschonken heeft.

— Heden ten drie ure is weder een kabinetsraad gehouden ten huize van den markies de Landsdowne, voorzitter van den raad.

— De *Mining Journal* meldt dat de secretaris van Staat voor binnenlandsche zaken eerlang de aandacht van het Parlement zal vestigen op de maatregelen, welke geschikt kunnen zijn om de zoo menigvuldige ongelukken in de mijnen te voorkomen.

— De *Dublin Freeman* zegt dat eene speciale commissie zich naar de graafschappen Tipperary, Clare, Limerick en Roscommon zal begeven, om onmiddellijk de beschuldigten van de patrijke misdaden, onlangs in die graafschappen gepleegd, te oordeelen.

— De tijdingen uit Hull en Glasgow brengen steeds de berigten van nieuwe, min of meer aanzienlijke faillieten over.

— Den 10 november was het bedrag der in omloop zijnde biljetten der verschillen banken van het Vereenigde Koninkrijk 4 miljoen p. st. en het bedrag der in kas zijnde gelden 7 miljoen p. st. minder dan op hetzelfde tijdstip in het verleden jaar.

SPANJE.

MADRID, 23 november. In de zitting van gisteren heeft de kamer der afgevaardigden zich vooral bezig gehouden met de beaardelagen over de rapporten der commissie voor de geloofsbriefven. De oppositie heeft toen, als het ware, den eersten strijd geleverd door de leer te verdedigen, dat het aan de kamer en niet aan het gouvernement behoort, over de toelating der afgevaardigden te oordeelen.

— De tijdingen uit Lissabon melden, dat de ministeriele wijziging geheel mislukt is. De zaken zijn op den zelfden voet waarop zij, eene maand geleden, stonden teruggebracht, behalven dat de gouverneur van Lissabon gedwongen is geworden zijn ontslag te nemen.

FRANKRIJK.

PARIJS 28 november. Men verzekert, dat er sprake is, drie bisschoppen tot de waardigheid van pair van Frankrijk te verheffen.

— De tijding der capitulatie van Lucern heeft tot eene nieuwe bijeenkomst der ministers aanleiding gegeven. Voor die bijeenkomst had de ambassadeur van Oostenrijk eene lange conferencie met den heer Guizot. Men zegt dat Oostenrijk op het denkbeeld eener vreedzame interventie terug komt en gebruik makende van de eenstemmigheid der mogendheden voor eene diplomatieke conferencie, de toestemming en ondersteuning dier mogendheden hoopt te zullen erlangen.

— Men meldt als zeker de benoeming van den hertog de Glucksberg tot den post van minister van Frankrijk te Lissabon, ter vervanging van den heer de Varennes, die overleden is.

— Zeker spaansche zanger, die eenigen tijd lang te Madrid invloed uitgeoefend heeft, is te Parijs aangekomen. Hij had zich voorgesteld aldaar eenige concerten te geven, welke, uit hoofde der omstandigheden, welke de aandacht op hem hebben doen vestigen, voortker een grooten toevloed zouden uitgelokt hebben. Maar de spaansche ambassade heeft in de aankondiging dier concerten eene groote ergernis gezien, welke voorgekomen moet worden. Zij heeft den al te gelukkigen tenor zanger eene som gelds aangeboden, onder voorwaarde dat hij Parijs zou verlaten; maar deze heescht zich niet zeer gewillig, hoe meer hij ziet dat men de ergernis vrees, zoo veel te hooger hij zijne vorderingen opvoert. De twist duurt nog voort tusschen de ambassade en de *ex-involed*; men heeft tot heden geen vergelijk kunnen treffen.

— De bisschop van Châlons heeft de volgende circulaire aan de geestelijkheid en de geloovigen van zijn bisdom ten voordeele van Zwitserland uitgevaardigd:

« Châlons 20 november 1847.

» Mijnheer de Pastoor

» Te midden der verschrikkelijke gebeurtenissen, welke den vrede der wereld verstoren, vestigen zich onze oogen natuurlijkerwijze en met eene treurige belangstelling op een naburig land, het-

welk aan onze grenzen raakt, door zoo vele banden aan ons gehecht is, dat bijna een fransch land is: hoe dierbaar moet het ons onder dit opzigt wezen. Ik wil spreken van Zwitserland, hetwelk naar ons zijne handen uitsteekt, onze hulp inroept en met recht hoopt, in ons broederlijke herten te zullen vinden. Zouden wij het in dien toestand kunnen verlaten, het niet ondersteunen te midden der omwentelingen, waarvan het 't tooneel is en waar- onder het zoo veel lijdt? Hoe vele treurige beschouwingen zouden wij over dat onderwerp in het midden kunnen brengen en hoezeer moeten wij het betreuren dat wij geen middel tegen zoovele kwalen kunnen vinden. Wij hebben schier niets anders aan te bieden dan gebeden en tranen, wenschen voor zijne rust en duizendmaal herhaalde verzekeringen onzer deelneming.

» Reeds hebben wij voor Zwitserland gebeden en wij zullen dit bij voortdaring in al onze kerken doen: Overal zal tot dit einde het heilig misoffer opgedragen en de rozenkrans gebeden worden; in een woord: men laat niets na van hetgeen voorgeschreven is. Hopen wij dat God zulke vurige en uit een zoo goed hart gestorte gebeden verhooren zal; voegen wij echter daar, naar ons vermogen, de giften der liefdadigheid bij. Onze broeders hebben behoeften, zij zijn, over het algemeen, arm, hunne hulpmiddelen zijn uitgeput. Wat heeft het hun niet reeds gekost om zich te wapenen, zich in staat van verdediging te stellen tegen wrede vijanden, die hen, met vertreding van alle regten, willen berooven van al hetgeen hun dierbaar is: *God en de vrijheid*? Wij moeten hen helpen, mijnheer pastoor, en daartoe pogingen aanwenden. Parijs en onderscheidene andere steden geven ons het voorbeeld; inschrijvingen zijn geopend, naar men zegt, op al de pastorien, op al de bureaux der godsdienstige bladen. Laat ons dus ook onze offers bij onze herders brengen; hoe gering ook, zij zullen wel ontvangen worden. Onze broeders zullen er over getroffen worden, die bewijzen van onzen ijver zullen hunnen moed opheuren. Ach! In andere tijden zou het menschelijk geslacht eenparig opgestaan zijn, om de regten van een zwak en onderdrukt volk, dat men klaarblijkelijk wil ten onder brengen, doch met de hulp van God sterk zal zijn en zegevieren, te doen eerbiedigen. Wat ook gebeuren moge, laat ons vol vertrouwen zijn. De Heer zal wel, wanneer hij wil, schrik onder de geledezen onzer vijanden weten te verspreiden, zoo als hij eertijds deed, toen een onregtvaardige en wrede koning met een leger van meer dan een millioen man den godvreezenden Asa, koning van Juda, kwam aanvallen: *Exterruit itaque Dominus Ethiopis coram Asa* (2 Paralip 12). Moge dit wonder in onze dagen hernieuwd worden; wij zullen hen daarvoor, en ook voor mindere weldaden, plegtige dankoffers brengen.

Ontvang, bid ik u, mijnheer de pastoor, de vernieuwde verzekering mijner opregste gevoelens enz.

† M. J. bisschop van Châlons.

NERLAND.

» HERTOGENBOSCH, 1-December.

Ter vermindering der in omloop zijnde muntbiljetten van honderd gulden, is op nieuw bij de algemeene rekenkamer overgebracht voor eene som van één millioen vierhonderd duizend gulden aan zoodanige ingetrokken muntbiljetten, zoodat er thans, met inbegrip der bij vroegere aankondiging vermelde som van f 6.510.000, voor een bedrag van zeven millioen negen honderd en tien duizend gulden aan muntbiljetten is ingetrokken.

Al deze muntbiljetten zijn bij de Algemeene Rekenkamer volkomen onbruikbaar gemaakt, en zullen aldaar blijven berusten, tot derzelver geheele vernietiging, overeenkomstig den inhoud van het 7de artikel der wet van den 18den december 1845, (*Staatsblad* n°. 90), zal kunnen plaats hebben, als wanneer van die vernietiging op nieuw zal worden kennis gegeven.

— Den 26 dezer zijnte s'Grave uitgewisseld de acten van bekrachtiging op het verdrag van scheepvaart

en handel tusschen de Nederlanden en Zweden en Noorwegen, den 25 september j. te s'Gravehage geteekend.

— Aangaande de belangrijke ontdekking door de justitie, van het complot valsche geldmunters, behelst de *Tw. C.* nog het volgende: Dat na de arrestatie der 5 in hechtenis zijnde personen, een ingezetene uit Oldenzaal, op het onverwachts zijne woonplaats heeft verlaten, welke men verdacht houdt in eene groote mate medepligtig te zijn aan de misdaad van valsche munterij; ook verneemt men, dat de instructie en verhooren der verdachten, schier onafgebroken met onvermoeiden ijver, door den heer Regter Commissaris met de onderwerpelijke instructie bij de Regtbank alhier zijnde belast, in tegenwoordigheid van den heer officier van justitie, worden voortgezet, ook zijn bereids op gisteren een aantal van acht getuigen uit Enschede, Louneker, Lossen en uit Almelo, in de onderwerpelijke zaak gehoord, verder verneemt men, dat er reeds een groot getal der valsche muntspecien, meest prussische, in omloop zijn, waarvan eenige bereids in handen der justitie zijn gekomen. Indien men geloof mag hechten aan de publicatie geruchten, zouden nog meerdere personen aan deze misdaad medepligtig zijn.

» HAGE 26 november. Zijne Majesteit heeft, bij besluit van den 22 dezer, goedgekeurd de algemeene rekening, aantoonende de hoegroothheid der Oostindische remises in goederen en in geld, en het gebruik van die remises gemaakt in het jaar 1846, benevens de 3de suppletoire rekening van 1844: de 1ste suppletoire rekening van 1845, en de 1ste suppletoire rekening van 1846, loopende tot ultimo mei 1847, zoodanig als die rekeningen zijn gehecht aan het tegenwoordig besluit; terwijl de staats-commissie wordt ontbonden, met dankzegging voor den door haar verrigten arbeid.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal is in de laatste dagen verschillende malen vergaderd geweest en heeft al de laatstelijk door de Tweede Kamer aangekomen ontwerpen van wet bekrachtigd. Daaronder behooren dat tot regeling van het Nederlandsch muntwezen, dat betrekkelijk de nivose-wet, en dat tot opheffing van de consensbiljetten voor onbelast graan enz.

— Dater dagen is alhier aangekomen Z. Exc. de heer R. baron Fagel, buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister van Nederland bij het Fransche Hof.

— Men verneemt, dat het beroep in cassatie van den Procureur-Generaal bij het hof in Zuid-Holland, tegen een arrest van dat hof, den 18 september jongstleden, in zaak den heer A. van Bevervoorde, schrijver van het weekblad *Asmolée*, geweest, op maandag den 13 december aanstaande voor den Hoogen Raad, kamer van strafzaken, zal worden behandeld. Men weet dat de heer van Bevervoorde door het hof van alle rechtsvervolging is ontslagen, ter zake van de beschuldiging, tegen hem ingebracht, dat hij in een artikel, geplaatst in n°. 81 van het opgemelde weekblad, den persoon des Konings boosaardig en openbaar zou hebben gesmaad. De raadsheer mr. Noiret de Bruyn zal bij den Raad het rapport uitbrengen. De heer advocaat Léon zal de gegrondheid van het ingesteld beroep wederleggen. Het Openbaar Ministerie zal door den advocaat-generaal mr. Deketh worden waargenomen.

— De aandacht van het algemeen wordt gevestigd op eene kunstverrigting, eenigen tijd geleden door den heer Mensert, opgarts van Z. M., te Amersfoort, bewerkstelligd op een kindje van drie jaren, dat blind was geboren, en aan hetwelk men, niettegenstaande alle aangewende pogingen, het gezigt niet had kunnen geven. Door de kunstverrigting van den heer Mensert is het echter gelukt het wigje ziende te maken.

Ingezonden Stukken.

WelEdele Heer!

Even als uw Eerw. inzender, een Catholijk Priester uit Noord-Brabant, in No. 138 van dinsdag 23 november j. heeft het mij niet weinig en pijnlijk bevreemd, dat men tot hiertoe geen gebruik gemaakt heeft van de daarin aangeduide middelen (petitionneren en publieke verdedigingschriften) om de Regering en de Staten-Generaal bekend te maken met de groote en talrijke bezwaren van het bewuste *placet* voor de Catholijken van Nederland, met bijvoeging van een nederig en eerbiedig verzoek om zulks, daar het in hunne

magt is, te willen verhouden. Onze betreemding wordt nog grooter, wanneer men de gevoelens van Inzender aanneemt, namelijk dat de Regering geen placet verlangt en die gevoelens zijn zeer gegrond, om dat de Regering zulks getoond heeft, vermits zij eerst aan de Staten-Generaal geen placet heeft willen voordragen.

Hoe kan men dan met grond zeggen, die mid- delen, alhoewel wettige, zullen niet een goed gevolg kunnen gebragt worden? Ik antwoord hierop dat de stemming der Regering ten dezen aanzien, zoodanig gebleken is dat zij ons het beste zoo niet het tekere vooruitzicht geeft om wel te slagen. Ove- rigens herinneren wij ons, Catholijken, wel, dat deze eene van de vaste regels is om onzen wil aan den goddelijken wil gelijkvormig te maken; *Facere sua diligenter, quantum in se est, et eventum relin- quere providentiae divinae*; dat men zijne plig- ten, zooveel in ons is, naarstig moet doen en den uitslag daarvan overlaten aan de goddelijke Voor- zienigheid; want deze kan niet mogelijk van ons afhangen. Ook achten wij den kwaden en bozen knecht van het Evangelie niet veroordeeld, omdat hij het ontvangen talent verborgen had, ook niet omdat hij er geene winst mede gedaan had, maar omdat hij niet beproefd had er winst mede te doen voor zijn Heer. Wat aangaat de volhardende We- duwe van het Evangelie, in het vragen bij den regter om bescherming tegen haren verdrukker, versta ik met inzender ook iets meerder als de bloote aanduiding der kracht van het aanhoudend gebod bij God. Dit meerder versta ik er door, zoo als inzender schijnt te bedoelen, dat een Catholijk Kerkgenootschap in de verplichting kan komen om bij de burgerlijke overheid, waaronder dat genoot- schap zich bevindt, bescherming te vragen en even als de weduwe te blijven vragen, wanneer hetzelfde onrechtvaardig verdrukt wordt; hierin heeft ook onze grondwet voorzien.

Ten tweeden versta ik daardoor, dat men in dit geval van de weduwe wel ingewikkeld, echter evenwel eene duidelijke Catholijke zedelijke waar- heid kan zien, te weten: het stellig verbod van ooit eenige ongeoorloofde middelen te bezigen tegen de burgerlijke overheid, oproer of ook elk ander boos of onwettig middel, om het even onder wel- ken regeringsvorm of onder welke regering men leeft, hetzij die Catholijk of onecatholijk zij; trou- wens alle magt is van God.

Dat nu inzender nog altoos gelooft, dat het de Heeren van de Synode en de Heeren Predikanten, welke tot het placet aangedrongen hebben, meer zou menkeeren aan doorzicht dan aan kwaden wil ten onzen aanzien, kan een deegdelijk gevoel zijn, doch laat zich moeilijk verstaan; immers die Heeren, zoo men houden moet, zijn te wel onder- richt en bekend, betrekkelijk het bewuste punt van communicatie der Catholijken met hun opperhoofd den Paus; het kan dus die Heeren niet zoo zeer aan doorzicht of kennis der heillooze gevolgen van het placet mankeeren. Ja, het is een essentieel punt van de Catholijke godsdienst, die vrije com- municatie met het zichtbaar opperhoofd den Paus, in *zuivere geestelijke zaken*, zoo als altoos ver- staan moet worden wanneer er sprake is van communicatie met den Paus; verder gaat die com- municatie niet en kan niet verder gaan, even zoo min als met elk ander vreemden vorst. De Catho- liken kunnen derhalve gezegde communicatie niet te kort doen of zich die laten ontnemen, even zoo min als de H. Martelaren van Gorkum den Paus konden verloochenen of verloochend hebben. Men zal mogelijk zeggen: wij willen die communicatie der Catholijken niet beletten of ze afvallig maken, en daarom is er in de voorgedragen wet *leer en tucht* uitgezonderd, goed: maar wie zullen, in- geval van eene gedachte misdaad, onze reg- ters zijn? Zullen het onze Bisschoppen zijn in over- eenstemming met ons geestelijk Opperhoofd, den Paus? dit zoude de zaak van het placet merklijk veranderen. Genoeg? men wil dan watten in ons strafwetboek inslussen, welke de Catholijken niet zullen kunnen naleven; tenzij dat ze verraders wil- len worden van hunne heilige godsdienst. Er zal ons dus niets overblijven dan ingeval den sanctie van de wet, de voor ons onvermijdelijke straffen onder- staan. Hoe is het toch mogelijk dat menschen die anders zoo veel doorzicht hebben en voor- geven en misschien ook meenen, dat zij op zulke wijze het welzijn van het vaderland behartigen, gevonden worden? Wij Catholijken, integendeel be- schouwden het placet als een geeneel voor de Catho- liken; vooral wanneer men hier nog bij bedinkt, dat de vrije communicatie in zuivere geestelijke zaken

met ons opperhoofd den Paus, de regten van onze protestantsche medeburgers in geen opzigt krenkt, ja zelfs niet eens aanraakt, en de onmogelijkheid na- gaat, van de Catholijken die communicatie te doen achterlaten, dan weet men waarlijk niet meer wat men oordeelen moet betrekkelijk de bron en de bedoe- lingen van het ontwerpen placet. Het is zoo in het ooglopend dat men wel haast in twijfel zou raken of men niet speculeert op meerder reukelijkheid van de zijde der Catholijke Geestelijkheid. De algooede Heer verhoede zulks, want dit zou juist het grootste onheil van allen zijn; en door hem versterkt, kunnen wij die geestelijke speculanten, zoo er moogen heetaan, veilig verzekeren, dat de geest onzer vaderen, die ons voorgestaan zijn, de onwrik- bare gehechtheid aan den H. Stoel van Petrus, nog in ons en hunne kinderen is en leeft; men is hier niet in Rusland, Dat dan een ieder wete: de re- gering zoowel als de Staten-Generaal; de synode, predikanten en allen, in welk hoogegeestig alternatief of ontbrek aan de burgerlijke wet of ontbouw aan Kerk en godsdienst, men heeft de heil dat Nederlanders gaat stellen, alle getrouwe burgers van den staat en die geene andere misdaad zouden hebben dan alleen dat ze catholijk zijn; zoo het placet on- gelukkigigerwijze, wet zoude worden. Wij zullen zien, wij zullen hopen, wij zullen bidden opdat ook de vreeselijke burgeroorlog van Zwitserland onze regering en den staten-generaal tot eene heil- zame les moge dienen.

A. C. Pr.

Advertentien.

TE HUUR,
om met 1°. Februarij e. k.
te aanvaarden.

Een zeer logeabel en net betimmerd BOVEN- HUIS met PARHUIS daaronder, gelegen in het midden der Stad geheel of afzonderlijk te bevragen bij Gehr. MULLER, Boekhand- laars te 's Hertogenbosch.

De Ondergetekende AGENT der ASSU- RANTIE MAATSCHAPPIJ, TEGEN BRANDSCHADE gevestigd te Zutphen, beveelt zich aan tot het sluiten van Solide verzekerings posten, tot betrekkelijk zeer ge- ringe vaste premien.

's Hertogenbosch 1° December 1847.
A. C. DE KONING.

STOOMBOOT-VAART
op
DE MAAS.

tusschen
ROTTERDAM EN VENLO,
Onderneming P. J. BERGER.

Van af Donderdag 2 December 1847, zal de Dienst weder geregeld, op dezelfde dagen en uren als vroeger, geschieden.

Zeldzame Veiling.

G. E. OFFERS, Vendumeester te 's Hertogenbosch, zal voor zijnen principalen, op Vrijdag den derden December 1847, en vol- gende dagen telkens te beginnen, des namid- dags ten twee ure, in het Eindhovens Kof- fihuis, bij Mevrouw de Wed. LANDHEER, publiek opveilen of verkoopen:

Circa 200,000

S I G A R E N,
IN DIFFERENTE KISTJES,

waaronder beste HAVANNA, REGALIA, RENOUVEL, CONSTANTIA SPOT- TED, ALMENDAROS, COLORADOS, enz., enz.

Des voordemiddags voor een ieder te zien.
ZEGT HET VOORT.

EEN KOPERSLAGERS-KNECHT,

zijn werk grondig verstaande kan VAST WERK bekomen bij R. B. E. TIMMERMANS te Zeyenaar.

DE DIRECTIE

DER

's Hertogenbosche

STOOMBOOT-SOCIETEIT.

maakt bekend, dat het Vertrek huater STOOMBOOTEN, van 's Bosch, tot nader aankondiging, in plaats van des 's morgens 7 1/2 ure, ten 8 ure zal plaats hebben.
Aanrang 1° December.

Het PLAATSELIJK BESTUUR van VLIJMEN zal, onder nadere goedkeuring, op Woensdag den 15 December 1847, des voormiddags 10 ure, ten Raadhuije der Gemeente, in het openbaar,

AANBESTEDEN

Het BOUWEN eener ge- heel nieuwe **SCHOOLE** en **SECRETARIE**, te **V. L. J. M. E. N.** met de Lo- verantie van al de daartoe noodige **MATERIALEN**.

Bestek en Voorwaarden zullen ter visie liggen ter Secretarie der Gemeente, van den 1° tot den 11^{en} December aanstaande, van 's morgens 10 tot 12 ure, terwijl twee daermede vóór de aanbesteding de noodige aanwijzing, in loep, zal plaats hebben.

Het Plaatselijk Bestuur, voornoemd **W. MOMMERSTEEG**, ter ordonnancie van hetzelfde,
De Secretaris
J. VAN HEESBEEK.

Graanmarkt

van 's H. E. R. T. O. G. E. N. B. O. S. C. H.
Maandag en Dinsdag, 29 en 30 November.
ROGGE / 6.85, / 7.25, / 7.40.
ROEKWEIT / 5.00 a / 5.05, / 5.35.
HAVER / 2.85 / 3.50.
EINDHOVEN, den 30 November 1847.

De prijzen der Graanen zijn heden alhier geweest:
Een Nederlandsch oud Rogge . . . / 6.68.
— — — — — Rogge . . . / 6.20.
— — — — — Haver . . . / 3.00.
— — — — — Pond Roggebrood . . . / 0.69.
— — — — — Boter . . . / 0.70.

AMSTERDAM, 29 November.

Poolske Tarwe door schaarschte hooger verkocht andere soorten mede hooger aan cons.: 127, 130 p. B. Pools: / 400, 430; 127 p. r. Koningh. / 372; 126 p. Cours. / 280.
Gedr. Rogge hooger gehouden, ongedr. hooger verkocht. In cons. 120 p. Odessa / 211; 123 p. Munster / 220; 124 p. Odessa / 214.

Beursprijs der Nederlandsche Effecten.

Brussel 27 nov.	Leening 1831	97 1/2
Parijs 27 nov.	Leening 58	97 1/2
Antwerpen 27 nov.	Leening	97 1/2
	Rom. Centif.	98 1/2

OPGAVEN van de Hooft der Rivieren DE MAAS te Grave en van de Dieze te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure:

Da- tums	MAAS TE GRAVE			DIEZE TE 'S BOSCH.			
	BOVEN AP.	GEVASSEN.	GEVALLEN.	BOVEN O.	ONDER O.	GEVASSEN.	GEVALLEN.
Nov.	ellen.	dm.	dm.	ellen.	dm.	ellen.	dm.
29	6	9	5	»	»	»	2
30	6	5	1	»	»	1	53
Dec.	»	»	»	»	»	1	54

De O. te 's Bosch is 4, el 11 duim boven AP.